

מהברייתא של 'ארבע מידות': תָּנִין תָּנִין (קדושין כו.) נְכֻסִים שֵׁשׁ לָהֶן
 אַחֲרֵיכֶן – קרקעות, נִקְנִין בְּכֶסֶף – שמשלם הלוקח למוכר, וּבְשִׁטָּר
 – שכותב המוכר ללוקח 'שדי מכורה לך' ומוסר לו את השטר,
 וּבְחֻקָּה – כשעושה הלוקח מעשה של בעלות בקרקע, כגון שנעל,
 גדר או פרץ. ונכסים שֵׁשׁ לָהֶן אַחֲרֵיכֶן – מטלטלין, אֵין נִקְנִין אֱלָא
 בְּמִשְׁכָּה, שמושך את החפץ לרשותו או לרשות שיש לו חלק בה,
 כסימטא או חצר השותפים. ועל משנה זו נאמרה המימרא הבאה:
 בְּסוּרָא מִתְּנִי לָהּ לְהָא שְׁמַעְתָּא – אמרו מימרא זו מְשִׁמִּיה דְּרַב חֲסִדָּא,
 וּבְסוּרָא מִתְּנִי לָהּ מְשִׁמִּיה דְּרַב בְּהֵנָא, וְאִמְרִי לָהּ מְשִׁמִּיה דְּרַבָּא,
 וכך אמרו, לֹא שָׁנוּ שמשלטלין נקנים במשיכה, אֱלָא בְּדִבְרֵי
 שְׁמַחְמַת כּוּבְרִים אֵין דִּבְרִין לְהִנְיָה אֹתָם, אֲכַל דְּבָרִים קְלִים שְׁדִרְבֵּן
 לְהִנְיָה, בְּהִנְיָה אֵין – אכן הם נקנים, אבל בְּמִשְׁכָּה, לֹא.
 הגמרא מקשה על דין זה מתוספתא: תַּיִב [–ישב] אֲפִי, וְקָאָמַר לְהָא
 שְׁמַעְתָּא, שדברים שדרכם בהגבהה אינם נקנים במשיכה. אִיתִיבִיה
 רַב אֲדָא בַר מִתְנָה לְאַפִּי, שנינו בתוספתא (ב"ק פ"ט ה"א) הַגּוֹבֵב כִּים
 [–ארנק] בְּשִׁבְתָּ וְרוֹצֵא מִרְשוּת הַגּוֹבֵב לִרְשׁוּת הָרַבִּים, תַּיִב לְשֹׁלֵם
 את הגניבה, ואף שהתחייב גם מיתת בית דין על הוצאת הארנק
 מרשות היחיד לרשות הרבים, ואדם המתחייב על מעשהו עונש
 חמור כמיתה אינו מתחייב על אותו מעשה גם עונש קל כממון,
 מכל מקום כאן הוא חייב בתשלום, לפי שְׂבָרָה נִתְחַיֵּב בְּתַשְׁלוּמִי
 הַנִּינְיָה כשהגביה את הארנק ברשות הבעלים, קוֹרֵם שְׂבִירָא לִידִי
 אִיסוּר שְׁבִתָּ בהוצאתו מרשות לרשות, וכיון ששני החיובים לא
 חלו בבת אחת, התחייב בעת ההגבהה בחיוב ממוני על הגניבה,
 ובעת ההוצאה התחייב מיתה. אבל אם לא הגביה את הארנק,
 אלא הֵיךְ מִנְדָּר את הארנק וְיוֹצֵא, מִנְדָּר וְיוֹצֵא, עד לרשות הרבים,
 פְּטוּר מלשלם על הגניבה, שְׁחֲרִי אִיסוּר שְׁבִתָּ שמחייבו מיתה
 ואיסור נִינְיָה שמחייבו ממון בְּאֵין פְּאָחַד. מסיים רב אדא בר מתנה
 את קושיותיו: וְהָרִי כִים, דְּבַר הַנִּינְיָה הוּא – שהדרך להגביהו, שהוא
 דבר קל, וְאִפִּילוּ הָרִי כִי כִי בְּמִשְׁכָּה, כמבואר בברייתא שרק מחמת
 שהתחייב מיתה במעשהו אינו מתחייב בתשלומים, ושלא
 כמימרא שהביא אביי, שדברים שדרכם בהגבהה אינם נקנים
 במשיכה.
 אֲמַר לִיה אַבְי, הברייתא עוסקת בְּמִיתָנָא – ברצועה, כלומר בכיס
 שיש בו רצועה, ואפשר לגרור על ידה את הכיס, ולכן נקנה
 במשיכה. המשיך רב אדא בר מתנה והקשה: אֲנָא נָמִי בְּמִיתָנָא קָא
 אֲמִינָא – אף אני דיברתי בכיס שקשור ברצועה, ומה בכך, והלא
 סוף סוף הכיס קטן ודרכו בהגבהה, ומדוע נקנה במשיכה. אֲמַר לִיה
 אַבְי, כּוּוֹנִיָּה הִיחָה שֶׁהַבְּרִייתָא עוֹסֶקֶת בְּמִידֵי דְּבָעִי מִיתָנָא – בדבר
 הצריך רצועה, כלומר, בכיס גדול מאד שצריך רצועה כדי
 למושכו, ואין דרכו בהגבהה, ולכן נקנה במשיכה.
 הגמרא מקשה מהברייתא של 'ארבע מידות' על מימרא זו: תָּא
 שְׁמַע, שנינו בברייתא (פ"ה) לגבי ארבע מידות במוכרים, בדין
 השלישי, אם המדה עם הפירות נמצאת בְּרִשׁוּת המוכר, לֹא קִנְה
 הלוקח עַד שְׁנִיבְהִנְיָה או עַד שְׁיוֹצֵאנָה מִרְשׁוּתוֹ בְּמִשְׁכָּה, אֱלָמָא –
 מוכח מכך שכתבה הברייתא את שני האופנים, דאף מִידֵי דְּבַר
 הַנִּינְיָה, כמו כלי המדה עם הפירות, אִי בָעִי – אם ירצה לקנות
 בְּהִנְיָה, קִנְיָ לִיה, וְאִי בָעִי בְּמִשְׁכָּה גַם כֵּן קִנְיָ לִיה, ומוכח שאף דבר
 שדרכו בהגבהה נקנה במשיכה.
 מתרצת הגמרא: אֲמַר רַב נְהִמֵּן בַּר יִצְחָק, לְצִדְדִין קִתְּנִי – שנתה
 הברייתא דין זה בשני כלים שונים, שאם כלי זה הוא מִידֵי דְּבַר
 הַנִּינְיָה, יקנה אותו הלוקח בְּהִנְיָה, ומִידֵי דְּבַר מְשִׁיכָה, בְּמִשְׁכָּה,
 אך בדבר שדרכו בהגבהה לא תועיל משיכה.

אבל אם פִּירְקֵן – פרק הלוקח או המוכר את הפירות מעל
 החמורים או הפועלים, וְהִנְיָן לְתוֹךְ בֵּיתוֹ של הלוקח, אף שעדיין
 לא קנה, מכל מקום אם לאחר ההכנסה לבית פִּסֵּק המוכר את
 מחיר הסחורה, עַד שְׁלֹא קִנְדָּ – אף שעדיין לא מדד, אֵין שְׁנִינְהוּ
 יְבֻלִין לְחֻזְרָה בָּהּ, שכיון שהפירות כבר בבית הלוקח, מיד כשנקבע
 מחיר הסחורה קנה אותם הלוקח בקנין חצר, ואין המדידה
 מעכבת, כמבואר במשנה (פ"ד). ואם קִנְדָּ המוכר את הפירות עַד שְׁלֹא
 פִּסֵּק את מחירם, אף שהם ברשות הלוקח, שְׁנִינְהוּ יְבֻלִין לְחֻזְרָה בָּהּ,
 וכטעם שיבואר להלן. ומכל מקום מבואר בברייתא שאם פרסם
 ופסק את מחירם, אף שלא מדד והם בכליו של המוכר, קנאם
 הלוקח בקנין חצר, ויש לדייק, וּמִכָּר דְּבָלִיו דְּמוֹכָר הַנְּמַצִּים בְּרִשׁוּת
 לֹקְחָה, לֹא קִנְה המוכר, כלומר אין הכלי של המוכר מעכב את
 הקנין, כיון שהוא מתבטל לגבי רשות הלוקח, אם כן בָּלִי דְּלֹקְחָה
 נָמִי, כשהם בְּרִשׁוּת המוכר, לֹא קִנְה הלוקח, כיון שהכלי מתבטל
 לגבי רשות המוכר, ומכאן רצה רבא לפשוט את ספיקו של רב
 שות, שכלי של לוקח ברשות מוכר לא קונה.
 הגמרא דוחה את ראיית רבא: אֲמַר רַב נְהִמֵּן בַּר יִצְחָק, באמת יתכן
 שכליו של לוקח ברשות המוכר קונים, ובברייתא מדובר בְּאֹפֶן
 שְׁשִׁפְכֵן הלוקח על קרקע ביתו, ופִּירְקֵן היינו שפירקן לשפכם על
 הקרקע, וקנאן בקנין חצר, ולא מוכח מכאן שהכלי מתבטל
 לרשות שהוא נמצא בה.
 אֲקָפִי [–הקפיד] רַבָּא על דחיה זו, ואמר, מִידֵי 'שְׁפִיכֵן' קִתְּנִי – וכי
 נאמר בברייתא ששפר את הפירות, והרי 'פִּירְקֵן' קִתְּנִי, והיינו
 שפרק את הפירות מעל גבי החמורים והפועלים כמות שהם, בתוך
 השקים של המוכר, ואף על פי כן קנה, ומוכח שהכלי מתבטל
 לרשות שהוא נמצא בה.
 הגמרא דוחה את ראיית רבא באופן אחר: אֱלָא אֲמַר מַר בַּר רַב
 אֲשִׁי, מדובר בברייתא בְּמִתְאָכְלִי דְּתוֹמִי – בחבילות של שומים
 שאין דרך להניחם בשקים, ומיד כשפרסם מעל החמורים
 והפועלים הם מונחים ברשות הלוקח ממש, וקנאם בקנין חצר,
 ואין ראייה מהברייתא שהכלי בטל לרשות שהוא נמצא בה.
 הגמרא מבארת את האמור בברייתא שאף כשפרקו את הפירות
 בבית הלוקח, אם לא פסק את המחיר לא קנה: אֲמַר לִיה הוֹנָא בְּרִיה
 דְּמִי וְזִמְרָא לְרִבִּינָא, מִכָּדִי 'פִּירְקֵן' קִתְּנִי – כיון שהברייתא עוסקת
 באופן שפרק את הפירות בבית הלוקח, מַה לִּי אִם פִּסֵּק את מחירם
 וְמָה לִּי לֹא פִּסֵּק, והרי כיון שהמוכר הסכים למוכרם לו, והם
 בחצירו, יש לו לקנותם. אֲמַר לִיה רַבִּינָא, אִם פִּסֵּק המוכר את
 המחיר, סָמְכָא דְּעֵתִיָּה – גמר כל אחד מהם בדעתו לקיים את
 המקח. אך אם לֹא פִּסֵּק, לֹא סָמְכָא דְּעֵתִיָּה של אחד מהם, שהמוכר
 חושש שלא ירצה הלוקח לשלם כמה שידרוש, והלוקח חושש
 שידרוש המוכר סכום גבוה ממה שבדעתו לשלם.
 הגמרא שבה לדון בענין כליו של לוקח ברשות מוכר: אֲמַר לִיה
 רַבִּינָא לְרַב אֲשִׁי, תָּא שְׁמַע, דְּבַר וְשְׁמוּאֵל דְּאָמְרִי תְּרוּיָהוּ, בָּלִי שֵׁל
 אֲדָם קוֹנֶה לוֹ בְּכָל מְקוֹם, והלשון 'בכל מקום' לְאִתּוּי מָא – איזה
 מקום היא באה לרבות, האם לֹא לְאִתּוּי כליו של לוקח בְּרִשׁוּת
 מוֹכְרָה, שְׁקוּנִים ללוקח. דוחה הגמרא: אֲכַן הַכוּוֹנָה לרבות כליו של
 לוקח ברשות מוכר, אולם תָּהֵם, בדברי רב ושמואל, מדובר דְּאֲמַר
 לִיה המוכר 'יֵל קִנְיָ' – 'לך וקנה לך את הפירות', וכיון שכונת
 המוכר לתת לו רשות להשתמש בחצר, יכול לקנות בכליו, ואילו
 רב ששת הסתפק באופן שהמוכר לא אמר כלום, האם כליו של
 הלוקח קונים לו ברשות המוכר.
 הגמרא מביאה מימרא בדיני קנינים, ותקשה עליה להלן

לאמיתו של דבר – מתחיל עניין החינוך עוד לפני שהתינוק יוצא לאוויר העולם.

הגמרא מקשה ממשנתנו על הסוברים שדברים שדרכם בהגבהה
אינם נקנים במשיכה: תא שמע, שנינו במשנתנו (פד), המוכר פירות
לחבירו, משך הלוקח את הפירות ולא מיד, קני, וקשה, הא פירות
דבני הנפקה נינהו – שהם קלים והדרך להגביהם, וקתני במשנה
דקני במשיכה.
מתרצת הגמרא: תא שמע, עסקינו, בשלישי ברכי – בכמות גדולה
של פירות הקשורים יחד, שמחמת כובדם אין הדרך להגביהם,
ולכן הם נקנים במשיכה.
הגמרא מקשה על תירוץ זה, ומיישבתו. מקשה הגמרא: אי הכי,
שמדובר בכמות פירות גדולה שאין דרך להגביהם, אימא סיפא,
הלוקח משתן מחבירו, לא קנה הלוקח עד שיטלטלנו – יגביהנו
ויעבינו מפקים זה למקום אחר, וכיון שנקטה המשנה כאן קנין
הגבהה מוכח שמדובר בחבילות קטנות, שדרך להגביהם, ואם
הרישא עוסקת בכמות גדולה של פירות, מדוע בסיפא נקטה
המשנה אופן שהיה הפשתן בחבילות קטנות, אטו פשתן בשלישי
ברכי מי לא עבדי – וכי אין דרך לעשות חבילות גדולות של
פשתן. מתרצת הגמרא: אכן שאני פשתן, שאין דרך לעשות ממנו
חבילות גדולות, כיון דמשתמיט – שהוא מחליק, ועושים ממנו
חבילות קטנות בלבד, ולכן לגבינו נקטה המשנה קנין הגבהה.
הגמרא מוסיפה להקשות על דעת האמוראים שדבר שדרכו
בהגבהה אינו נקנה במשיכה: אמר ליה רבינא לרב אשי, תא שמע,
שנינו במשנה בקידושין (כה) פהמה נסה, כגון שור ופרה, נקנית
במסירה, כשהמוכר מוסר ללוקח את הבהמה בחבל שבצווארה, או
בשערה. והבהמה תדקה, כגון הכבש והאיל, נקנית פהמה דקה, דברי
רבי מאיר ורבי שמעון בן אלעזר. וחקמים אומרים, פהמה דקה נקנית
במשיכה. וקשה מדברי חכמים, הא פהמה דקה, דבר הנפקה היא,
וקתני במשנה דקני במשיכה, ומוכח שאף דבר שדרכו בהגבהה
נקנה במשיכה. מתרצת הגמרא: שאני פהמה דקה, דפרקא – שהיא
נסרכת ונתפסת בקרקע וקשה להגביהה, ולכן היא נקנית במשיכה.
הגמרא מביאה מימרא של רב ושמואל, ומקשה עליה מהברייתא
של 'ארבע מדות': רב ושמואל דאמרי תרויהו, מוכר האומר
ללוקח, בור – שלשים סאה של תבואה בשלשים סלעים אני מוכר
לך, אף אחרי שהתחיל המוכר למדוד ללוקח את התבואה בכלי
הלוקח ובחצר הלוקח שזהו מקום הראוי לקנין, עדיין יכול המוכר
לחזור בו מהמקח, ואפילו בזמן שנשארה רק הפאה האחרונה מתוך
השלשים שעדיין לא נמדדה, משום שמדברי המוכר נשמע שהוא
זקוק לכל השלשים סלעים, וכונתו היתה למכור כור בדיק, לא
פחות ולא יותר, ולכן מכירה כל הכור היא מכירה אחת, ועד שלא

מדד את הסאה האחרונה לא קנה הלוקח כלום. אך אם אמר
המוכר 'בור בשלשים סלעים, וכל פאה פסלע' אני מוכר לך, ראשון
ראשון קנה – כל סאה וסאה שהלוקח עשה בה קנין, נקנית לו. כיון
שמדברי המוכר נשמע שאינו מקפיד דווקא על כור, ולכן כל סאה
וסאה היא מכירה נפרדת.
הגמרא מקשה על דברי רב ושמואל מברייתא: תא שמע, שנינו
בברייתא לעיל (פה) לגבי ארבע מדות במוכרים, בדין השני, אם
היתה המדה של אחד קהן – הקונה או המוכר, ראשון ראשון קנה –
כל כמות שנכנסה לכלי המדה קנויה לבעל הכלי, ואם הכלי שייך
ללוקח קנה כל כמות שנכנסה לכלי, ואף על גב דלא נתמלאה
המדה. ומסתימת לשון הברייתא משמע שדין זה אמור גם אם
סיכמו שימכור לו כור פירות ביחד, ומכל מקום אף אם לא
התמלאה המדה ולא ידוע כמה יש בה, קנה הלוקח, וכל שכן
בדינם של רב ושמואל שכבר מדד לו עשרים ותשע מדות, שיקנה
הלוקח כל מדה ואחד לאחר שנמדדה, גם קודם שסיים למדוד את
המדה השליש, ושלא כדברי רב ושמואל.
מתרצת הגמרא: בברייתא מדובר בגזן דאמר ליה המוכר ללוקח,
הן – שנים עשר לוג בשנים עשר סלעים, וכל לוג פסלע אני מוכר
לך, והיינו ענין דברי רב ושמואל שאם אמר 'בור בשלשים סאה
בסלע' ראשון ראשון קנה, ואף הברייתא אמרה שבאופן כזה
ראשון ראשון קנה. ואף שרב ושמואל אמרו שקנה כל סאה וסאה
באופן שמדד לו כל סאה בפני עצמה, ואילו כאן מדובר שמדד לו
הכל בכלי אחד, ולא היתה מדידה נפרדת לכל לוג, מכל מקום
קונה הלוקח כל לוג שנמדד, והיינו דאמר רב פהמא לענין כלי
המדה שהיה בבית המקדש למדידת כמויות השמן לנסכים, שנתות
היו פהן – בדופן כלי המדה של ה'הין' היו בליטות, וכל בליטה
סימנה מדה של לוג, כדי שיוכלו למדוד לכל קרבן את שיעור
השמן הנצרך לנסכיו, תא נמי – גם בביאור הברייתא צריך לומר
ששנתות היו פהדות שהיו מוכרים בהם, לסימון מדת לוג, וכל לוג
שנכנס נחשב כמדידה גמורה בפני עצמה, כיון שניכר הדבר
בשנתות, ונקנה מיד ללוקח, וכדברי רב ושמואל שאם אמר לו
'בור בשלשים סלעים סאה בסלע', ראשון ראשון קנה.
הגמרא מקשה על רב ושמואל מברייתא אחרת: תא שמע, שנינו
בברייתא, תשוכר את תפועל בימי ניסן לעשות עמו לגורן – לעבוד
אצלו בתקופת הקציר, וקבע את שכרו היום בדינר – כל יום
שיעבוד עבדו, בדינר, ונתן לו בעל הבית מראש בימי ניסן שלשים
דינרים עבור עבודת שלשים ימים בתקופת הגורן,

אגרות קודש

ב"ה, ב' אייר, תשט"ו

ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו משנים עשר לספירת העומר עם המוסגר בו אשר מוסג"פ הקבלה.

נהייתי ממה שלומד בהקונטרסים הנשלחים לו ובודאי ירבה בזה על להבא, ומוסגר פה שיחת
חג הפסח תשי"ג מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע שנדפסה השנה עוד הפעם, ובודאי למותר
לעורו על המאמר רז"ל בפרקי אבות, במדות שבתוני צדקה שהתכלית הוא יתן ויתנו אחרים, ולכן
בודאי יעשה צדקה בתוכן הקונטרסים הנשלחים לו שיפרסמם בסביבתו באופן המתאים, וכשיתרבה
בבריאות הרוחניות בסביבתו יחזק השי"ת בריאות המתעסק בזה גם בגשמיות.

ברכה כפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, צו א גזונטען זומער,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מוזכר